

HS BREV TILL HA

1938

12.1.	1 s.	14. 7.	1 s.
22.1.	1 s.	25. 7.	1 s.
29.1.	1 s.	5. 9.	1 s.
14.2.	1 s.	3.10.	1 s.
24.2.	2 s.	5.11.	1 s.
23.3.	1 s.	17.11.	1 s.
29.3.	1 s.	22.11.	1 s.
30.3.	1 s.	8.12.	1 s.
12.4.	1 s.	19.12.	1 s.
1.5.	1 s.	25.12.	1 s.
14.5.	1 s.	26.12.	1 s.
29.5.	1 s.		
13.6.	1 s.		

12/1 (1938)

Einar,

Glad att det lättat, och jag önskar till lycka för alla.

Där uppe, midt i livet med alla svårigheter, har du ej en känsla av intighet i allt framför dig - och där småle de på korten, som kom hit ned.

Här är något ledsamt i allt - det är nog en kroppslig trötthet ty jag har ej skäl att känna så. Och en stund vid arbetet lättar mycket. Det är bara tungt att ej kunna göra det Hr. Stenman behövde ha gjort. Kanske l'Amour de l'Art förströr när den kommer.

Nu har jag min största aftonglädje av Proust, han som "knackat på alla dörrar där det fanns ingenting bakom, och den enda där man kan träda in, och man kan söka förgäves i hundra år, knackar man på utan att veta det, och den öppnas!! Jag tror han menar sitt skriftställer. Är nu midt i första delen, om kriget, men ej vad där händer utan huru mänskorna tog det. Allt i de högsta kretsar. Där är mycket om en slapp fördärvad fet gammal herre i slokhatt, och mycket fint analyserat hans lilla sympati för tyskarne. Hans mor var tyska, han har ett medlidsamt hjärta, man ser sitt lands trivialitet men man ser den ej i ett annat land - och så den där lilla motviljan mot den engelske gentlemannatypen som gör att han föredrar något råhet men naturlighet hos tysken. Är det inte roligt när den gamle av en viss svaghet skrutit med sin nobla släkt och förf. uttråkad tager ett älskvärt avsked, den gamle har ett lika älskvärt leende som liknar "åh, det behövs inga drickspengar." Jag skriver så mycket om det, jag tänker mycket på det jag mödosamt finner på ett par sidor om aftonen, med alla hans parenteser.

Fick du nu bara ha din vilja!

Helene

I dag mindre kallt, åter snö. En kall vinter här.

Huru skall man deklarerera en inkomst - först som sådan - men skall man deklarerera den som kapital med, och betala två gånger för den?

22/1 (1938)

Einar,

Jag tycker det är mycket ledsamt att Tyra är sjuk.

Här sänder jag dina bilder. Kylberg är vacker, huvud, kläder - vad bryr jag mig om en detalj på halsen. Men är han djup? Fönstret är vackert. Och Autere! Jag trodde det var en gammal - men det var ändå inte en gammal, riktigt. Den tycker man om.

Vet du, i mitt hem är en förnäm gäst. En vas står på mitt bord, och kan bli min. Allt synes torftigt i bredd med den. När jag sett den kinesiska boken förstår jag den är äkta, med klumpiga fötter, med sin bild, 3 kineser. "Gårdsägarn" har köpt den på en auktion och vill överlåta till mig - men jag vill inte bedraga.

Det är bara mörker, man vore frestad måla med ficklampa, men man är också uttröttad.

Det är litografier hr. Stenman gärna ville jag gjorde - som Munck, som Lautrec Jag väntar material - vid 75 år!

I Proust, andra delen, börjar komma om konstnärligt arbete, vad det var bra om målare - mer sedan.

Ja, trött -

Jag tror inte heller du kan läsa mycket brev.

Har deklarerat efter bästa? samvete.

Tack.

Helene

En dansk konsthandel vill ställa ut av mig.

29/1 -38

Einar,

Ett brev i dag!

När jag skrev kortet och bad dig vara tyst med St.'s planer (x), önskningsar, var det för att jag i hans brev déchiffrerat ett ord "diskretion" som han önskade - och han har väl sina skäl. Jag vet du ej gör honom emot, - det skulle bli obehagligt för mig. Så glad jag är där "lättat". Och Proust's bok! man kan ej skriva citat, alla sidor borde läsas - och mödosamt, noga, med alla parenteser.

När han kommer ut från nervkliniken, sanatoriet, säger läkarn "Ni är sjuk men ni är inte olycklig, med Er intelligens." Han kan bara inte använda den ty "intellektuella" böcker sådana som är skrivna med intelligens och ger det författarn sett "är tråkiga som en fotografiutställning." Han har intet att säga. Om han levde 100 år skulle han bara älska den ena kvinnan efter den andra allt skulle upprepas - då kan han lika gerna gå ut i sällskapslivet som också är tomt. Han går - och stiger miste - som i Venedig - det väcker minnen, sedan en skeds metallklang, på visiten -- och underligt lättad vet han med ens minnen är det som är hans eget och han skall skriva så som han minns. Detta är början av sista delen, och du måste läsa den.

Där är något om målarn, han målar inte det han vill, det blir något "som finnes inom honom förut" - det är så sannt.

Jag har det att jag läst 1 sta och 2 dra delen, barndomen, Tant Léonie, Swann Odette, Gilberte - sedan inte om de 3 unga flickorna, lika degenererade som den gamle herrn "mr. de Charlus". Vad denne herre är väl gjord, med svagheter som tillta med åren, Pascal säger "vi ha ej nog spetsigt instrument för att träffa sanningen" - men Proust har.

Där är oändligt, om stora sorger, om att åldras, och det är boken om hur människor taga det - om vänskap - den är för rik att tala om. Har mycket kvar.

Ja, du talar ej till någon om Stenman - om mig - han har ju affärer att betänka - och nu har jag ej på länge hört av honom. Vet ej vad han till sist vill.

Jag bedrager inte med vasen - när jag önskade bo i utlandet sade "gårdsägarn" det behövs någon hederlig i det här landet med". Jag ville ej taga hans nöje, vasen "jag har naturen" sade han - bor på landet. Det är stora mått på honom.

Glad där är bra. Här är blidväder, en igelkott har vågat sig fram i Hagen. Gummor spå kallt än. Mörker.

Helene

Förlåt dålig skrift, ett finger litet ur led.

Sände genast det danska förslaget till St. som har alla "rättigheter"

(x) också mot honom

Einar,

Jag skriver för jag är glad att St. talat om för dig - kanske mer än för mig, ty han vill inte "oroa mig." Är det inte underligt att välja en sådan gammal gumma för sina äventyr. Jag önskar jag var rik och kunde finansiera. Är ändå glad. Det där med fetkriter blir inte alls som Munch's ytor - skall försöka göra på mitt sätt.

Tänkte när jag läste Proust som du - han är fransman. Där är intet av Elster's känsla som avgör hela livet, hans stora känsla. Men jag har inte läst "delarna" om de tre unga flickorna, Swann's kärlek var nog en plåga. Och när Proust talar om damen, som bibehållit sin ungdom, skönhet, in i ålderdomen och sedan plötsligt faller ihop, darrar, inte mer kan svara på en fråga, sitter hånad, förbisedd i en vrå, säger han "men hon hade fått något som hon inte hade förut, hon hade blivit så sympatisk". Vad är det för en société som sårar en sådan? Och för dem är det att vara mottagen, bjuden av förnäma det nödvändiga i livet. Det är väl så i de kretsar han beskriver. Men så väl han gör det - jag vill läsa en sida på aftonen, och jag söker uppmärksamt ord efter ord, och jag kan ej sluta, jag är fången. Om humor säger han man begagnar den i sällskapslivet, den blir sedan en vana, men den är en lögn.

Det lönar ej att skriva om*det, där är så mycket.

Det kan hända jag flyttar, måste söka rum - det skulle komma olägligt.

Helene

* om [sic!]

Einar,

Det är oändligt mycket han tänker på Mme (duchesse) de Guérmantés bjudning sedan han fått idén till sin bok. Den fallande skedens klang har nog väckt minnet av en liten trädgårdsportklockas klirrande då han stigit upp om natten, i sin nattskjorta, och sett sina föräldrar följa Swann ut (Swann är centralfiguren i hans bok, umgås med prinsen av Wales, och med många olika kretsar) "den dag hans mor abdikerat." Från denna dag, och från mormoderns sjukdom, daterar sig författarns sjuklighet. Nu har jag inte läst om hur hans mor abdikerat, men jag tänker mig det. Och mellan denna natt och duchesse de Guérmantes bjudning - 500 personer - där han fått idén till sin bok, vilken tidrymd, vilken höjd, och allt det som dessa år levat inom honom, utan att han vetat det! Skall han få tid att skriva det? han blir rädd för döden. Där är om hans kamp för fred, att ej se människor, allt det jag känner så väl. Han blir kallad egoist - men vad är allt detta mot hans verk.

Är det inte bra att ha något som inte abdikerat? - en bok, eller något annat. Där är saker han inte känt. Mauriac är en idealist, olik honom.

Om jag kunde säga dig huru jag känner det inför framgång. Jag hade ju lämnat livet och nu måste jag träda in i det igen - Jag vill inte säga det än. Där kan också bli motgång. -

26 te

Det är St's "stora äventyr", säger du i brev i dag och han har valt en orkeslös 75 årig kvinna att dela det - tror du sådant hänt förr, i historisk tid? Nu är vi i Eskilstuna, han o. jag - en fin katalog, och han skriver nått i den - Men fetkriter går nog ej, åtminstone vid första försöket, det blir en klibbig massa utan friskhet.

St. har ofta - alltid - ideell syn. "Allt är ett lån" skrev han en gång när jag sagt Galléns tavla varit ett lån. Han har varit snäll mot mig. "En del av evigheten" är vårt liv.

Jag får bo kvar, det var ett benzinbolag som tänkte taga hela byggnaden. Husvärden lovade skaffa lokal, sätta in ett stort fönster, om det blev i hans andra gård - men han vet ju ej heller morgondagen. Frälsningsarméns lokal blir ledig, stor sal, butikfönster - kan ej sättas dubbla in - höga trappor mot gården. Den blir nog butik igen. Jag flyttar midt i året om jag finner lämpligt, men har många fordringar. Och det tager månader för mig att få allt i ordning. Min tid tillhör nu en annan - "bli upplivad" vill jag ej, då blir jag fullkomligt sömnlös. Har fått en ny granne, Marie Wiiks vän.

Det om skidspåren var intressant, togs så olika - och vackert var det i skogen. Vädret här är som i slutet av mars. - I dag kom l'Amour de l'Art, med en liten tryckt ursäkt för att det dröjt att byta dräkt. Det blir 5 häften på ett halvt år, nästa häfte blir engelsk konst - fin är den, i detta är Goya, Renoir och italienare. Elie Faure säger italienarne ha skapat den moderna konsten, gått från byzantiskt till naturframställning, "och det blev deras död." Allt som utvecklas måste dö. Förr har han sett med intelligensen på den religiösa konsten, han gör nu bot och säger den är en symbol för något - äkta konst. Proust säger "en målare målar ej det han ser eller vill, utan

(forts. till 24.2.1938)

det som han har inom sig." Det är bra sagt. Italianerne målade det de såg - och dog.

St. har nog mycket inom sig och skriver väl en bok än. Och Fåhraens har sagt jag målat bäst vid 75.

Har slutat "Kostymbild", skall måla på min fars porträtt börjat för 10 år sedan.

Ett stilleben blev så illa målat.

Längtar efter skogsluft ibland.

Helene

(23-3-1938)

Einar,

Om l'Amour de l'Art. Jag trodde du skulle säga just det. Men om vi vänta kommer kanske ett modärnt häfte, och då får man se om man föredrager det modärna. Detta är ändå något, Goya's självporträtt, det stora - Marchesan, den stora, med det lilla elaka ansigtet, har en vacker hållning - en teckning av Rembrandt. Nästa häfte blir engelskt, jag väntar ej mycket. Mycket har jag funderat på vad jag ville ha om jag tog en bok - jag behöver ibland något nytt - inte ville jag ha bara Goya, det är för hemskt - det står om honom "vad är konsten för honom, ett nöje i ungdomen, under de sista 30 åren ett medel att fly undan en leda lik mystikernas, sammansatt av koppsligt |sic!| lidande, hertiginnans av Alba död, politiska missräkningar, och hans avsmak för mänskligheten - han skulle sopa bort den med sin hand (konsten).

Ja, inte bara Goya, och Greco har jag, Velasquez bryr jag mig ej nu om - därför har jag tänkt på boken om alla spanska målare, då får man nytt. Du får sen' låna den. Men jag glömde taga titel och utgivare, kunde du kopiera det i häftet och giva mig del av det?

Här är bar mark, sol, och snöspådom än.

Jag har sänt ett par prov till St. vet intet, han är ofta för optimistisk men det är vackert.

Är litet rädd för det nya grannskapet, de förstå ej man behöver fred. Många oroande saker - nyss skulle gården åter säljas, men han ångrade sig.

Måtte du ha det bra

Helene

6 gamla jämnåriga är sjuka.

29/3 (1938, postkort)

E.

Det är icke så i huset att jag kan taga emot, inte heller jag
är frisk. Influenza.

ledsamt.

H.S.

Ekenäs

(30/3 1938, postkort)

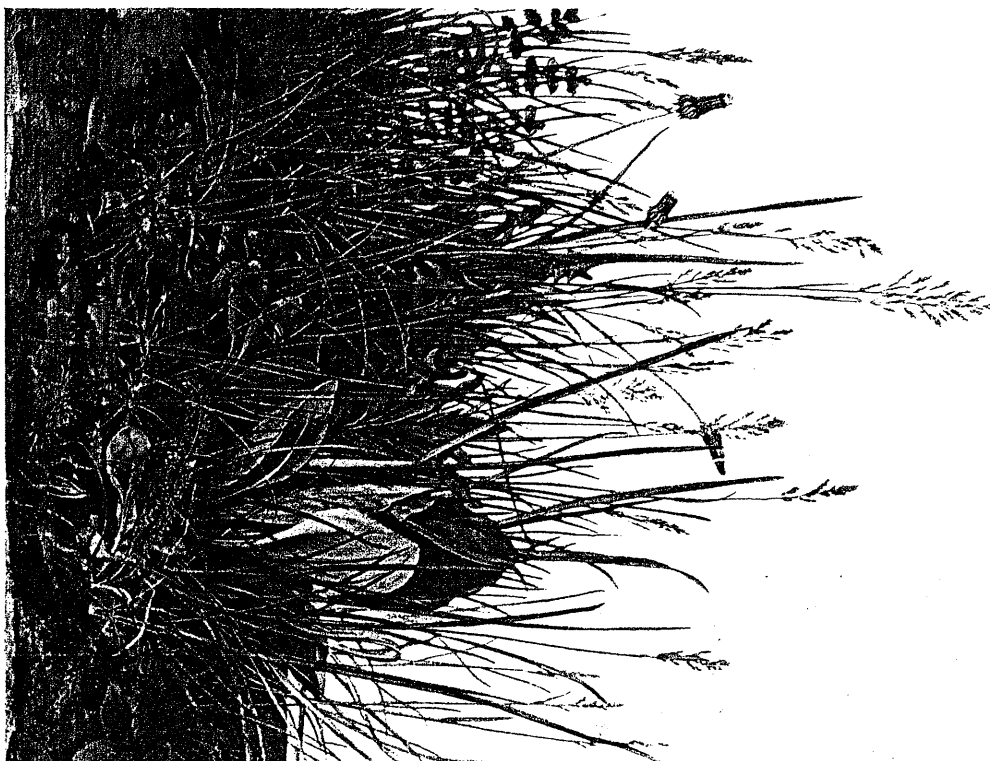
Har skrivit till "Comfort" att här ej är så att jag kan taga emot - ej ens en svensk litograf!! - Detta gräs är 400 år gammalt H.

Kan ej.

M 3106

H. Dürrer

Das große Stiefmütterchen
(Albertina, 1810)

Man skrivit till "Com-
fort" att här ej är så
att jag kan taga emot
- ej ens en svensk
litograf!! - Detta
gräs är 400 år gam-
malt H.

Kan ej.

Forstman
G. Penttilä
Najana

12/4 (1938)

Einar

Här har varit en gängse halssjukdom i huset 3 veckor, den var i en del fall scarlatina - 10 sjuka på varje klass, och lärare med, o.s.v. - Mina eldröd med sjuka ögon, jag lindrigare. Nu bättre men man är slut.

Så bra sagt att Boucher är som stoppad med ljusröd vadd!

Och nu har du sett konstnytt - är ej nöjd med allt - St. var nöjd med 3-4 i Paris. Konst blir sällsynt. Varför köper han H.S.? det kan bli en missräkning. Jag är utsliten och han vill jag skall arbeta.

I "l'Amour" sägs "den engelska konsten har inga rötter, den uppstod efter Holbein, van Dyck, den är ej född, den är fabricerad - ingen vital nödvändighet, intet behov att uttrycka det som ej är synligt men som man vill uppleva ändå. Den blir en beskrivning på natur, ansigten, societet, anekdot, icke det eviga. Men den skapar spleen, romantism, melankoli." Jag tyckte det var hårt, men det är sannt. På ett annat ställe "engelskan är alltid densamma, det individuella är inte modärnt." Jag tycker det inte är målarns fel, engelskor är så.

I detta häfte tycker jag om Bonington - visste ej av honom förr - och där är många nätta damer, Gainsborough's dotter främst. Engelsmännen är röda i ansigtet! Hogarth och Turner är också engelska, sägs det.

Vet ej av XXXXXXXX XXXXXXXX XXXXXXXX XXXXXXXX [suddats över]
kan ej minnas allt.

"Spansk konst" kom - jag tror inte du bryr dig om att se 3 kilo bara stora kompositioner med 1000 figurer som myllra om varann, i mycket smått format. Det är illa valt. Men vad 3-4 man tycker om kan ge! det är värt boken. Jag skall sedan, i höst, skära ut dem och skicka att ses, till dig.

'Lazarus vid den rike mannens dörr', omk. 1123, en hund med - det är ej primitivt, det är realism och expressionism, lämnar Simberg långt bakom (x), han nådde aldrig detta - jo, i 'Faster'. Ferrer Bassa's madonna 1346. Några stora huvuden, ett av Greco underbart. Av "S.Mauritius" som jag ville ha finns bara de små, små i fonden.

Innan den kom började jag ren' längta efter nordisk konst - men vad finns utom v.Gogh som jag redan har mycket, mycket av. Av Munch tycker jag bara om ett par, tre - hans kvinnor mest är motbjudande. Han är nog stor, men jag står ej ut. Och det finns ingen annan. Hela norska konsten är väl Munck, och han är tysk.

Ja, nu har du sett, och är säkert rikare, säkrare, men till sist vill man ej se mycket -

Försöker här hålla mig uppe - är för svag.

Helene Westermarck bröt sitt ben juldagen, låg sedan - och nu är hon i jorden. Min sista kamrat. Hon var alltid lika. Våren kommer här.

Helene

Vad blir det sedan? Folk skriver till mig om mina ljusa ungdomsminnen - då bara längtade jag till mitt arbete, fick sällan måla. I 'l'Amour' talas också om Vlaminck, Vuillard, de ha fullkomnat sig och blivit sämre. Vuillard "som alla mycket skickliga verk stå de ibland på gränsen till dålig smak"

(x) Simberg blev svag för mig!

1 maj -38

Einar,

Du har levt kamratliv, du har levt teaterintressen, köpt en omtyckt tavla! det är rikedom - vad skall jag skriva om? En vacker Sallinen! Såg i Pressen denna Myntti, och tyckte den var en förskönad Gauguin - men man vet intet i sådan reproduktion. Detta om föredrag, av S., läste jag en gång i Pressen. Tyckte det var det egenkäraste, inskränktaste hon skrivit. Ord störa en konstnärs utveckling - gå och ge en v.Gogh, Greco, Michel-Angelo talang genom förberedande föredrag, de skulle bli förstörda, ej få gå sin egen hemlighetsfulla väg. Då tycker jag mer om "det finns inga skolor i Spanien, därför ha de medelmåttiga förblivit medelmåttiga, men genierna fått resa sig fritt."

De ha några genier. Gå och säga dem huru de skola utvecklas!

Jag tror Tammerfors-skolan har någon mentor som håller den inom en förnuftig gräns. Marianne hade den vanan att övertala, hon förstörde sin mans talang, han blev konventionell. Jag sade i ungdomen instinktivt "Marianne, predika inte."

"Teorin kommer på aftonen, efter arbetsdagen, sedan natten, vilan."

Jag har trott ett par veckor min vila kommit - - i dag 2 brev av St.. Jag skall åter försöka, och jag gör det. Huru kan han tro på en sådan som mig.

Esther är åter i förtvivlan över sin dotter, Lilli. Och gamla sjuka vill ha brev. Nu är mitt huvud tomt. Och jag blir utan kläder - ej tid.

Det är 1 stā maj, Mina går att plocka sippor - kalla vita moln segla. Du sade jag skulle hyra en ljus lokal - det finns intet att hyra, och ljusare är denna än ingen - och 'vildmarken' har ingen annan gård. Om man bara får bli kvar. Och inga krafter, kan ej människor förstå det.

Snart försöker jag åter -

Helene

Du ser jag är trött i dag.

Tack för alla brev.

Einar

Det är inte roligt att draga lans för det man inte tycker om, och det hämnar sig - men man får nu göra så mycket. Och för en "riktning".

Och hårt när sommarn kommer så sent där uppe. Tro ändå ej här varit härlig vår, i dag ha lönnarna slagit ut litet, gräset är kort, foderbrist - det har varit 6-7 gr. kallt om nätterna länge, och torrt, torrt. Man läser att i hela Europa väntas dålig skörd för köld och torka. - Inlfuenzan går, Mina har den, huru skaffa mat - och hon får ej gå till Hagen i morgon efter Sofiasippor. Lika bra utan. En vis sade mig 'Ni bryr Er inte om småsaker' - så är det.

De stora tingen ha Gauguin, v.Gogh nått - de ha sett och följt sitt hjärtas maning.

Men hur farligt för barn - se de Runebergska som lärdes "vara sig själva", tänka på sitt jag. Låt dem se vart de vill. För mig ha människor varit huvudsaken.

Det är svårt att säga St. huru det är med en - vad livet är svårt.

Boken om Gauguin tycks intressera dig - har detta barn sett sin far? G's sista arbete var ett landskap från Bretagne - hade han hemlängtan?

Kanske är det slut med måleriet i världen. Tidningsbilder ge dem nog. Du har inte sagt vad du tyckte om bilderna ur min spanska bok. I häftet var ett flickhuvud av Gauguin, var det äkta, nästan för mycket pointerat, han var ej så. Tänk han var aldrig lös, tom. Undrar huru länge man håller ut

Helene

29/5 -38

Einar,

Det faller ett fint regn, ett par dagar ren, och naturen står i ett skir av små nyutspruckna löv - vår vackraste tid. Jag borde inte tala om det för Er. Det är hårt där uppe -

Men jag var så glad du tyckte om min 'Lazarus', han ger så mycket att man glömmer allt annat - en stund. Han ger andens makt över materien, han ger den stora måleriska kraften, något att ännu söka framåt till. Av Ferrer Bassa finns två kompositioner, fullkomligt i Giottostil - den gamle mannen sitter vid en hydda i bergen, oxen och åsnan, krubban och allt detta mjukt, mjukt. Av Greco's, S.Mauritius som jag ville ha finns bara ett ben, och fonden.

Gauguin flickan är ur en skissbok funnen bland Schuffeneckers papper, allt i den är inte av Gauguin. Ser ej Pola med familjeögon på sin far? Den är vacker.

Vacker är Boéthius bild, en tid ville man ha den på sin vägg - få saker vill man ha länge. Är det ej underligt att det är få saker man riktigt älskar i konsten? och finna en gör en stark och rik.

I ~~början~~ slutet av Mars, då du väntades ned, var Mina sjuk i infuenza, nu säger läkarn hon haft lungkatarr sedan dess - men han har fått 'buk med' den. Nu försiktighet ibland återfall. Min nervkraft har tagit slut, annan kraft länge sedan.

Jag ser på våren - väntar intet. En enkel sysselsättning är bäst. - Det är ofta något intressant att läsa i l'Amour de l'Art. Nu kommer barocken åter i inredning, i måleri med, kanske just från måleri, surrealism o. Marie Laurencin. Man är trött på raka linjer. Greco-beundran citeras med.

Sänd intet av l'Amour de l'Art jag har studerat den noga, jag läser den. Den är rolig se.

Helene

Ekenäs-stämning i dag - det hänger stövaröron ut från alla bilar - hundutställning! musik!

13/6 Midsommarbrev. (1938)

Einar

För att ej störa sedan skriver jag nu.

Amerikanskan's dikt är djup, vacker. Inte tror jag hon är maskulin - "mannens paradiset är hans arbete" - hon vill bara finna någon att tala till. Är hon resignerad? Tack för den.

Här är 450 gymnaster, i mycket litet ljusgrått, de gå mjukt, det är vackert, ett långt tåg - Tyra skulle tycka om att se det.

Och så reser du till Taivalkoski ditt rätta hem, och där är "Greta", jag vet vem hon är. Men där är många jag intet vet om, "Laura" o.a. Så ljuvligt där måtte vara, en härlig tid allt fick vatten - här behövs det snart igen.

Efter en vecka är min vila slut, tror jag, St. kommer från England.

Säg vilket vill du hellre ha, 18 de eller 19 de seklet i fransk konst? Och vem vet vad 19 de seklet är, är det 18 hundratalet. I alla fall det sista.

Har du uppfostrat denna konstcirkel, eller har du råkat in i en? Om jag visat en bild åt någon ha de sett litet på den och sedan talat om sina egna angelägenheter - också H.W. och M.W.

Min nya granne, frk. Stjerncreutz visade mig nyss en M.W. "kaffe-panna och gumma", kopparfärg mot blekblått - jag visste ej vad jag skulle säga. Enslingar bara se på bilder.

Jag har många gånger tänkt på din syster.

Glad midsommar!

Helene

Är adressen Torneå?

14 de (VII-1938)

Einar,

Nu har l'A kommit igen - och du ville hellre ha en svensk tror jag! Varför ge. Nå, snart har du den. Jag tyckte ej så helt om pärmen, vackra penseltag och litet trivialt i ansigtet. Inne en italienska som vinner. Och i texten ser man att i Lenin-grad öppnats 80 salar (1935) Iran (persisk) konst, sassanidisk, abassidisk, och gammal rysk, kaukasisk m.m. Ville se. Där sägs "män i ett tält" likna Matisse - sannt.

Och så talas om tre sekels amerikansk konst som utställas i Paris - ingen bild. Och om det jag väntar, 20 de seklets franska konst, där är en avdelning på en exp. Men, det kommer nog en bok. Du har hela 19 de seklet redan. Gauguin's 'flickhuvud' var Mlle Schuffenecker, hon har sjelvt intygat det nu.

Man har mycket nöje av texten med - tack för nöjet.

Här är annars inte mycket av nöje - hett, bladen hänga rätt ned på träden. En gammal längtar. Men "det är mildhagen i ålderdomen att när hoppet stängs framför en växa minnena."

Garborg.

Ett kort med ett huvud stort i sin enkla uppfattning, av Gossaert, från St. i Rotterdam, för en tid sedan.

"Här var så vackert i staden Johannetid ty alla människor var borta och alla bilar, det såg ut som på ett gammalt stålstick, där solen skiner på öde gator." - "det är så underligt att se de vilda blomstren endast i bundtar, i gathörnen, där är nattviolen, plockad som knopp och vissnad som knopp - man vet intet om dens underbara doft och den ljufva lövskogskant där den vuxit. - Och i dag har pyrolan slagit ut i hörnet av Kapellet och Esplanadgatan. Det är villo-blomman! När man trampar på dens blad förvillar man sig i skogen - och bladen ha de ej plockat med, så människorna kunna ännu förvilla sig."

"Varför fråga människorna så mycket av Elli - ett brev är ju alltid ett svar, också om man ingenting frågat - och får man intet brev vet man också något. - - - Nej, jag tycker inte heller om de böcker som taga illusionerna - som barn blev man bortskämd av sagor - - ." Dora

Jag tvekade mellan Proust - men vågar ej - och Mauriac - tager Mauriac ty han ger en tröst.

Helene. - ute.

Tänk! alla de unga målare som svälta - och jag har mat och husrum!!

(25-VII-1938)

Einar,

Jag vill sjunga som barnen, "ge inte, ge inte" - du ger för mycket. l'Amour de l'Art gav med sin text en inblick i dagens smak, det var ju intressant - det engelska såg jag, och fransmannens kärlek till sin något kalla forntid. Man hungrar ibland efter något nytt, men har man glädje av det alltid?

Har sett på bilder att för mycket expressivt tröttar, och är ibland ej alls konst. Vermeer (v.Delft) är mycket expressiv i huvudet i l'Amour, ville du ha det länge? Vara expressiv på ett osynligt sätt, eller oförstått sätt, är mer i min smak - liksom alltför aggressiv skönhet också tröttar. Jag kan ej förklara det så som jag känner det.

Jag talar aldrig om vad jag hör om St. - ni få säga varann vad ni vill - men nu var fru St. här. Hon sade de köpt en dyrbar tavla i London. Han var i ett danskt sanatorium 13 de, för sin reumatism, men kunde resa in till Köpenhamn och studera teckningar i muséet. Hon (x) hämtade litos - han är för optimistisk! Nu signerar jag - några hundra. Var i slutet av maj utsliten och de första veckorna av vila gjorde mig bara tröttare, när nerverna slappades av. Men efter 6 veckor blev det litet bättre - arbetar nu med att sätta "H.Schjerfbeck" på ...

Skriver ute i dag, här växa plommon och äppelträd ihop över mitt huvud, vid bänken den nya, och jag böjer mig under ett omkullblåst träd för att komma till den - det är underbart i en stad. Venny Soldan sade jag har två saker, "gott humör" och "buskar"

Har forskat efter nya rum, en lokal var ledig. Tre små mycket mörka rum, kyrkparkens träd mot fönsterna. Kökets fönster mot tamburen, ingång till alla rum genom mitt arbetsrum, en mycket hög trappa. Det passade ej. När jag finner flyttar jag midt i året ty Mina behöver ett soligt rum.

26 te Hetta - alla fönster med gardiner ned, läste där ditt sista brev om familjen med "5 fräcka" flickor - insåg mitt misstag I en familj här dog en son, den andra sonen opererades för tuberkler - nu när han är vuxen visar det sig fadern har och har haft tuberkler. I Norge dog alla Christoffer Bruun's barn i det, och läkare sade den stora starke fadern "såg ut" att ha det.

Har sett i Proust igen - har han en fix idé?

Ja, disciplin i l'Amour var vacker, jag stirrade länge på honom, men Gud vet vet [sic!] vad man vill!

Tänk, om Giorgones "Musik" har jag en idé. Raphael har målat sig, kokett - Titian eller Giorgone figuren i midten och någon spanior den bleke till höger. Han är ej alls italiensk. De arbetade nog ofta tillsammans den tiden.

Jag har en tid mycket haft lust att måla en Kristus i båt - nu är ej tid - och modellen saknas.

Om Degas' två dansöser i färg i l'Amour sade "gårdsägarn" "dom ä' nu gamla ren, de ä' väl därför dom ä' satta bakom skärmen." Man får ofta ett skratt med honom. Allt skröp skriver jag.

Helene

Under mitt fönster var svenskt flottbesök, ett mycket hjärtligt mottagande - man sov ej den natten.

(x) såg ut som en ung flicka.

(5-9-1938)

Einar,

En hjärtlig gratulation på årsdagen, och måtte allt som kommer bli lyckligt!

Ingen bok har jag funnit, men har nu tänkt om du frågar Stenman och får uppgift om en tidskrift t.ex. så är det jag som nästa år ger dig den. Jag vill så ha det. Och får kanske först se den, som vi gjort förut. Det blir min julklapp.

Ja, Dora är vild och tycker om små villande vägar - men hon sitter med sin gamla mor som ej minns vad D. läste för henne dagen förut - det är den stora vägen det. Det är skönt att traska i skog med renseln -

Jag har åkt ut på nya, mjuka vägar, backe upp, backe ned så här, [se bilden nedan]

sett villa vid villa med spånor och murbruk omkring, var rädd.

Allt gott!

Helene

*man kommer
Jag har åkt ut på nya, mjuka
vägar, backe upp, backe ned
så här,*

3/10 -38

Einar,

"Stenmans dotter" är St.'s älsta dotter, gift Rydman. Han har 4, den yngsta 12 år. När frun reser med honom har hon ledsamt efter barnen, när han reser ensam är hon orolig för honom.

Assendelft!? vem är det.

Denna 'l'Amour" behagar dig nog, vilken pärm! och se han lämnar bort slagskuggorna som i rummet med sängen, som alltid kanske.

Det har kommit ut XX de seklets franska konst, fantastisk kallas den. Säg nu, vill du ha den, eller boken med Gauguin med två dagar och tegelmund? underbar. Eller Daumier?

Det är bäst du väljer.

Hoppas du har lugn.

Helene

Det kom ingen l'A. i augusti

5/11 -38

Einar,

Det är för tröttsamt att läsa om sig sjelv - om det också är underligt och roligt nångång - därför att jag varit helt slut i nerverna. Jag har sagt St. jag är slut, måste vila. Han är också ibland dålig i höst. I Malmöhus ställer han ut mig - tre kritiker har jag fått - är inte allt underligt.

Jag tyckte Vuillard var för mycket tapet - för mig - han är väl vacker i färg. Jag tycker om människor, ett landskap ibland. Van Gogh kände jag igen från fönstret på rue Vavin där jag såg hans blomster - utan att förstå, var det 1886? eller tidigare. Nej, jag har inte fått någon räkning, låt dem bara skicka. Det kom 7 häften l'Amour i stället för 5 lovade, jag förstod det ej och så kom Konstrevy därtill, vet ej huru du ställt det. Har inte fått "XX de seklet" än men den kommer väl, med Utrillo, Matisse, o.a.

Är trött, i huvudet, kan ej skriva, och har många obesvarade brev. - en annan gång mer -

Varmt och vått. Är glad ni där, arbetare och alla, ej behöva frysa

Tack för brevet

Helene

17/11 -38

Einar,

När man är för trött att skriva vad skall man säga då? är det ej bättre att låta bli. Jag har varit underligt trött, och på samma gång längtat efter något nytt, som ej på länge, något att vila tanken vid. Ålderdom. Jag har allt jag kan önska.

Vet ej om St. är "krasslig", han har två gånger i höst sagt han låg för sitt gamla onda, gikt - men han brukar ju hastigt stiga upp och flyga till London eller Amsterdam! Jag vet intet nu. Vad livet är svårt.

Jag såg på en bok som kom men vill ej säga något innan du sett. Jo - en jag tyckte om, andra kan vara bra.

Dora vill ha brev - Esther vill ha brev, där hon sitter med den sjuka - Människor komma ibland in och vill ha tavlor. Jag orkar ej tänka på sådant nu. Och jag har fått allt jag kunde önska -

Nu i november är träden utan löv, ej gröna mer, något is vid stränderna.

Jag läser "Mme Curie", andra tycka det är egendomligt, men hennes liv är ju precis en målerinnas liv i ett vindsrum, och mycket annat jag känner (x). Inackorderingshemmet, livet om somrarna hos släkt på landet, resor, smak för rum utan möbel - Sedan skall jag läsa Stenman's gåva "The importance of living" av kinesen Lin-Yutang.

Ja, Venny är ständigt i rörelse, det tröttar, så bra hon än är. Jag har ingen mer att tala med om de jag känt i min ungdom sedan Helena W. är borta, jag sade det ren'. Vet ej alls vad jag börjar med sedan

Du har dina skogar.

Helene

(x) första året i ett hem, den långa vägen, 1 timme om morgnarna

Einar,

Finland är hårt att måla - eller värre, tunna toner. Brist på kontur, hel kontur. England hade det ej heller.

Nu skall jag säga vad jag tänkte om "XX seklet" - sedan skall du säga rent ut.

Först var det roligt, och jag förstod varför de kalla mig modärn - de tjocka konturerna. Andra dagen var jag trött på det ren' - och jag vill ut till nya vidder. Konturen blir väl kvar. Den ena jag tyckte om var Rouault's 'Kristushuvud' i profil. Sen fanns det goda, och bekanta, Utrillo var en - de där kvinnokropparna var hårda ibland, och alla tråkiga, nästan alla. Matisse blev tom i en del. -- Vart vill man nu? Gossaert's huvud? - jag skall låna det att ses. Men aldrig kan man gå en annans väg.

Nu tror jag det är Louis XIV som förstört den franska smaken, konsten - varför kunde ej medeltiden få växa, långsamt. Där har du mina ensamma tankar.

Jag har så ledsamt - jag har fått R. Josephsons ord, och allt, och vill något, vet ej vad. Är tvungen att vila litet.

'Mme Curie' är mycket intressant. Där har åter kommit en l'Amour de l'Art, jag är förvånad. Det häfte av Konstrevy som kom var visst ett prov, de sända ibland sådana.

Tunga, mörka dagar.

Dora sände valnötträdets blad till mig för doften - jag väntar nu på malört för att sända henne, för vällukten. Den som hade kraft att flyga - -Rök- bränn enris inne, för snuva.

Helene

8/12 -38

Einar,

Glad du hade något av den, jag minns ej mer alla. Rouault har jag och beundrar mer och mer.

Har också "Pepita Jimeny" som jag då fann litet simpel - sättet att taga det.

Så kom ditt bokpaket, tack - och nu har jag länge, länge lektyr.

Vi skall komma överens om intet till jul! Jag har fått av dig hela året och jag har svårt att hitta något åt dig - du är svår! Så det blir ett kort till jul. Annars får jag det tungt.

I dag kom det från St. - jag måste arbeta mycket en tid. Man kan ej säga nej, han har vågat så mycket på det -

Kan ej skriva nu - tack för brev!

Helene

Holbein är förbehållsam, Gossaert här inträngande i karaktären.

(postkort, enligt poststämpeln 19.XII.1938)

E.

I St. Ives var jag sist 1889-90, har kanske målat någon med burrikt hår jag minns ej. Har nog en gång målat en flicka med rött burrikt hår. Sänd ingenting nu, för Guds skull, här är sjukdom, båda. Har målat ingen flicka med knäppta händer i Bretagne Vad det är ledsamt det du säger om St.

H.S.

juldag (1938)

Einar,

Tack för brev. En så nått grupp, den lilla med de kinder alla syskon ha haft, så duktig och nått. Och tack för Goerg att se. Född i l'Océanie, en exotisk far (Champenois?), en mor med engelskt blod - alla svarta ögon är väl från fadern. Teknik, först kubism, senare Rouault och Modigliani, mest Rouault. Något sötare och fördärvad. Huru kunde du hitta honom. Där är vackert.

Du säger läkarn i Uleåborg ej mer tror på människor - han har ju sitt kall och kan hjälpa! Men det kan slita ut.

Hade jag haft endast tavlor, "skönhetssyner", att leva för hade jag gått under - kärnan i mitt liv är de människor jag mött - några. (Gamle Lina Ingman 87 år, skriver ett brev så friskt)

Mina är bättre, hade ont i halsen 5 veckor, kunde ej gå ut. Min sjukdom har gått över men lämnat stor svaghet - lever på havrevälling än. Jag har haft två friska tjänarinnor, den ena alkoholist, den andra mycket elak rödgardist. Går jag till ett vilohem får jag lämna allt arbete. Vi är alla "livegna" (x) som indianen - och går målarn ut ur kretsen blir han fogelfri, var man får slå ihjäl honom. De som stanna har nog säkrast. Men man går ändå - Har bara svarat på frågor denna höst och jul. - Jag gav Måns återbud, orkade, kunde ej taga emot i jul - får nu en annan jul när jag kan. Hannas flicka heter Helena det är ett Appelbergskt namn med.

En god fortsättning och ett gott nytt år önskar jag Er alla nu.

Helene

Första snön faller.

Tror det sägs "Gåår" vet ej om en g sägs.

Denna "Christ" kom med l'A. - skulle gerna behålla den.

(x) från barndomen.

26 te (XII-1938, postkort)

E.

St. har i sitt brev önskat "disketion"* och om jag nämt [sic!]
om hans 'önskningar' så litar jag på du ej gör det

H.

* [sic!]